

**HISTORY OF MANAGEMENT EDUCATION
IN THE CONTEXT OF MODERN REQUIREMENTS**

**ІСТОРИЯ МЕНЕДЖМЕНТ-ОСВІТИ
В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ВИМОГ**

Tomashevska I. P.,

*Candidate of Pedagogical Sciences, Professor, Professor
of the Department of General Pedagogy and Preschool Pedagogy,
Lesya Ukrainka Volyn National University,
Lutsk, Ukraine*

Томашевська І. П.,

*кандидат педагогічних наук, професор, професор кафедри загальної
педагогіки та дошкільної педагогіки
Волинського національного університету імені Лесі Українки,
м. Луцьк, Україна*

Глобалізаційні зміни, що відбуваються у сучасному суспільстві, обумовлюють нові підходи до управління усією освітньою галуззю, яка є інтегральною сукупністю освітніх структур, взаємовідносин, діяльності та комунікації, що забезпечують відтворення і розвиток інтелектуального потенціалу суспільства.

Історично система освіти існує давно, щойно виникли елементи організованого суспільства. З розвитком колективних форм організації життя людей породжується функція відтворення напрацьованих людством норм життєдіяльності та культури, передачі їх наступним поколінням. Залежно від форми цивілізації, що склалася, і розрізняють відповідні історичні типи педагогіки.

Нині система менеджмент-освіти в Україні охоплює як державні заклади освіти так і недержавні (приватні) ЗВО. До складу системи освіти входять заклади вищої освіти, заклади післядипломної підготовки фахівців, а також розвивається мережа закладів фахової передвищої освіти.

Традиційна історична класифікація освітніх систем зазвичай описується відповідно щодо підходу та опису історичних суспільних формацій. Методологічно такий підхід складається із уявлень про історичну періодизацію, про тип державної та суспільної системи в конкретній країні.

Крім загальновідомих історичних класифікацій систем освіти, що базуються на класовій теорії, або «пов'язаної» з іменем відомого філософа, педагога (Сократ, Д. Локк, Ж-Ж. Руссо тощо), можна навести приклади більш сучасних версій (підходів) до історії педагогіки.

Перший напрям носить швидше описовий характер і реалізує себе у межах порівняльної педагогіки (компаративістики). Другий напрям – типологічний, що складається через пошук кількох підстав чи схем, і навіть їх комбінуння. Наприклад, історія становлення релігійного інституту, форм державності, форм суспільного виробництва тощо.

Зарубіжний досвід теж неоднорідний за своїм характером. У різних країнах через цілу низку історичних, економічних та політичних умов сформувалося, по суті, три моделі підготовки управлінських кадрів: англо-американська, французька та японська. Відмінності між цими моделями характеризуються фундаментальними базами на яких здійснюється підготовка менеджерів, і на які структури в суспільстві покладається відповідальність за виконання цієї функції.

В *англо-американській моделі* підготовка управлінських кадрів освіти передбачається на базі шкіл менеджменту, які є у своїй переважній більшості є структурними підрозділами більших закладів освіти (як правило, університетів). Виконання цієї функції перебуває під контролем державної установи.

Французька модель чільне місце в системі підготовки управлінських кадрів відводить спеціалізованим закладам освіти: так званім, вищим комерційним школам. Відмінною особливістю у даному випадку є те, що такі школи існують при регіональних торгово-промислових палатах, які відіграють першорядну роль у визначенні спеціальностей та спеціалізацій, так само як і у визначенні напрямів розвитку цих шкіл.

У *японській моделі* підготовка управлінських кадрів передбачається виключно на базі самих корпорацій і, як правило, без відриву від виробництва. У рамках університетських курсів студентам читаються лише окремі курси з менеджменту, націлені скоріше на загальний інтелектуальний розвиток слухача, а не на підготовку відповідного фахівця [1].

Загально визнано, що найбільш сучасною сьогодні є англо-американська модель підготовки управлінських кадрів. Її відмінними особливостями є двоступенева система (управлінської) освіти, безперервність навчання, гнучкість та практична спрямованість навчальних програм.

Зовні двоступенева система управлінської освіти виглядає як існування у закладах освіти двох типів програм:

– програми підготовки фахівців з управлінських спеціальностей (найчастіше це спеціальності «Менеджмент» або «Ділове адміністрування») до рівня бакалавра;

– програми підвищення кваліфікації бакалаврів до рівня магістрів за відповідною спеціальністю.

До навчання за програмою магістра управління (або ділового адміністрування) допускаються особи, які вже мають ступінь бакалавра (необов'язково за управлінською спеціальністю), а також не менш ніж дворічний досвід практичної роботи.

Тривалість очного (full-time) курсу навчання за програмою бакалавра управління дорівнює 4 рокам, а очно-заочного (part-time) – від 5 до 6 років.

Тривалість навчання за програмами магістра управління варіюється, відповідно, від 1,5–2 років до 2–2,5 років. Важливо відзначити, що двоступенева система управлінської освіти має глибоке соціально-економічне коріння.

В основу типології систем управління в освіті закладено такі логічні відмінності:

1. Інтерпретацій (рівнів) систем: процеси, функції, організації та структури, матеріал.

2. Інтелектуальних процесів, задіяних у прийнятті управлінських рішень: мислення, розуміння, рефлексія [3].

Залежно від системного рівня виділяють такі типи управління освіти: стратегічне управління освітою (управління цілями освіти); управління процесами (управління розвитком, управління функціонуванням, інноваційне управління тощо); організаційне управління, або управління структурними перетвореннями; управління персоналом, управління ресурсами (матеріально-технічним забезпеченням, інформаційними ресурсами тощо).

Залежно від наявності інтелектуальних процесів в управлінні можна зафіксувати тип адміністративного управління, де інтелектуальні процеси зведені до мінімуму, і рефлексивного управління, де практично всі інтелектуальні процеси є і є пріоритетними і породжують виконавські функції. Для адміністративної системи управління найбільш прийнятна замкнута, ієрархічна, вертикаль організації діяльності. Для рефлексивної системи управління – відкрита, мережева, змішана та демократична форма організації діяльності.

Таким чином, трансформація управлінської діяльності передбачає, що умова успішної діяльності будь-якої організації це досвідчені висококваліфіковані фахівці-менеджери, спеціалісти з менеджменту освіти. Пріоритетними напрямками підготовки фахівців з менеджменту

освіти є ідеї гуманістичної, антропологічної освіти, що передбачає визнання особистих прав та позиції суб'єктів освіти.

Література:

1. Авшенюк Н. М. (2017) Зарубіжний досвід професійної підготовки педагогів. *Аналітичні матеріали*. Київ. ДКС «Центр». 83 с.
2. Акмеологія управління: інноваційні технології вдосконалення професіоналізму керівних кадрів (2011). *Освіта і управління*. № 1. С. 31–42.
3. Baibakova, O. (2011). Suchasni pohliady na pedahohichniy menedzhment [Modern Views on Pedagogical Management]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriya : Pedahohika. Sotsialna robota*, 23, 13–16 [in Ukrainian].
4. Луначек В. Е. (2012). Оцінювання результатів професійної підготовки керівних кадрів в умовах магістратури до управління якістю освіти. *Наша школа*. № 1. С. 14–20.
5. Менеджмент в освіті як соціально-психологічне визначення особистості в українській діяльності (2011). *Молодь і ринок*. № 9. С. 114–118.